

עומק הפשט

בס"ד, יום ג' פרשת חוקת ג' תמוז תשע"ז מסכת גיטין דף ל:

גליון נושא:

דיונים אקטואליים בסוגיות הנלמדות, לעורר לב המעיין, ואין לסמוך על הדברים הלכה למעשה.

'איבער מעשרן'

פנינים

מעשה רב!

שח הג"ר בנימין פינקל שליט"א ב'וועד לחברים מקשיבים' שהתקיים בביתו (י.ג.), על מנהגו, שמקפיד לעשר כל דבר מאכל שנכנס לבית; 1. 'פפסי קולה' וכדומה אין מעשרים שוב, שכך מקובל שכל סוגי משקה שחור אינם מכילים פרי ואין ענין לעשר. 2. כאשר חוזרים ומעשרים, כותבים על כל מוצר את האות מ' לדעת מה תוקן ומה לא. 3. לא להגיד 'זה לא מעושר', כי יש הכשר מהודר על המוצר, אלא לומר 'זה לא מעושר שוב' (דאס איז נישט איבער גע'מעשר'ט). עכ"ד.

הסבר מעניין; שמעתי בביאור המנהג של המחמירים לעשר קולה, על אף שאינו מכיל פרי, כי מקובל בכל המפעלים הגדולים שמערכת הקיטור מחוברת לכל אגפי המפעל, והרי מפעל הקולה מייצר גם משקאות מכילים פרי, ואותם החוששים שמשקאות אלו אינם מעושרים כדון, חוששים גם לבליעות שנכנסים דרך מערכת הקיטור לתוך משקה הקולה. ❖

'לא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף'

תנן (גיטין ל.) המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן, מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין, ואינו חושש שמא מת הכהן או הלוי, או העשיר העני. מתו צריך ליטול רשות מן היורשים. ואם הלוון בפני ב"ד אינו צריך ליטול רשות מן היורשין.

שואלת הגמ' (דף ל:) על פירושו של רב משרשיא בריה דרב אידי, וכי נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף? וכתבו התוס' (ד"ה וכי נחשדו) שמדרבנן גם תרומת מעשר צריך מן המוקף. ורק בשבת ויו"ט מקילין בדבר. וי"מ דדוקא חברים לא נחשדו לתרום שלא מן המוקף, אבל שאר כל אדם, חשוד לתרום שלא מן המוקף.

עוד מבואר בתוס', דמסתמא אביו אמר לו אם הוא מתוקן אם לא, ובאופן שלא נטל דמיו, רמי אנפשיה לצורך עצמו ומידכר, אבל אם נטל דמיו לצורך אחרים לא רמי אנפשיה ומידכר.

1. לחזור ולהפריש

הוראה: שאל הג"ר יעקב הורביץ זצ"ל ראש ישיבת אופקים (משפטי ארץ תרומות ומעשרות, הליכות שדה 101 עמוד 29, חשוקי

חמד דמאי פרק א' משנה א') את הגרי"ש אלישיב זצ"ל, כיצד להורות לתלמידים בישיבה וכן בשיעורים בסמינר, כאשר קונים תוצרת מהשגחה מוסמכת שפקיע שמה לטובה בהקפדתה על גדרי הכשרות, האם צריך לעשר שוב?

חומר: והשיב הג"ר יוסף אפרתי שליט"א בשם הגרי"ש אלישיב; שמעיקר הדין אין צריך לשוב ולהפריש תרומות ומעשרות מכל דבר שיש עליו השגחה מוסמכת, וכך ראוי למידרש בפירקא. אולם בעל נפש הירא וחרד לדבר ד', כדאי שינהיג עצמו להפריש מכל דבר הנכנס לביתו, ובפרט שידוע כי גם במקומות שיש בהם השגחה קפדנית על תרומות ומעשרות, נזקקים הם לכמה עקולי ופשוטי, ואשרי חלקו של הנוהג הידור זה, להפריש תרומות ומעשרות בביתו מכל דבר. הג"ר יוסף אפרתי

שליט"א בספרו **ישא יוסף** כותב את כל החששות שיש בהסתמכות על השגחות המהדרין, ומסיק בשם הגר"ש אלישיב, שבכל זאת עדיין אין זה חיוב גמור.

מאלף לשים לב, שגם גאב"ד העדה החרדית הג"ר **יצחק יעקב וויס זצ"ל** בעל **המנחת יצחק**, כתב בספרו (שו"ת מנחת יצחק חלק ט' סימן קט), שהמחמיר לחזור ולעשר בביתו כל דבר מאכל שקונה בחנות, כמבואר בספר **המעשר והתרומה** (פרק חמישי בית האוצר אות ל"ב), גם אלו העומדים תחת השגחת הבד"ץ, מחמת השאלות שנידונו שם בהרחבה, תבוא עליו ברכה. אולם הדגיש שם שעיקר ההלכה היא שמותר לסמוך לכתחילה על תרומות ומעשרות שעל ידי 'ועד הכשרות', ולכן אם מתארח בבית חברו או בשמחה אין להחמיר בזה. וכל שכן שאין להחמיר, אם נזכר בשבת שלא עישר ביום שישי, ויאכל בלא פקפוק.

מעיקר הדין: מאידך שמעתי בשם הגר"נ קרליץ שליט"א וכן שמעתי מהגר"ר אברהם יצחק הופמן שליט"א ששמע בעצמו מהגר"ש אלישיב זצ"ל שהוא חיוב מדינא.

יאכלו עֲנָוִים וְיִשְׁבְּעוּ: חשוב לציין שלדעת הרבה מורי הוראה שליט"א, כאשר קונה מאכלים בכשרות מהודרת אין שום עניין לחזור ולעשר, וכמו שסומך על ההכשר המהודר כלפי כל דיני התורה, יכול לסמוך בשופי גם לעניין תרומות ומעשרות. וגם אילו יש תקלות, הרי כל דפריש מרובא פריש, ורוב הפירות מהכשרים מהודרים מותרים לכתחילה. וממליצים על כך את הפסוק **יאכלו עֲנָוִים וְיִשְׁבְּעוּ** (תהלים כב כז).

בספר **משפטי ארץ** (עמוד 280) מובא מכתב מרתק מטעם בד"ץ העדה החרדית משנת תרפ"ט בחתימת הראב"ד הג"ר **מרדכי לייב רובין זצ"ל**, חברי הבד"ץ, **גאב"ד ירושלים הג"ר יוסף חיים זוננפלד זצ"ל**, שכדי להיות נאמן צריך קבלת חברות בפני בית דין, וכל **שרבי בן ציון ידלר זצ"ל** מפריש בעדו אפילו שלא מן המוקף, מותר לכתחילה לאכלו, ויאכלו עֲנָוִים וְיִשְׁבְּעוּ.

2. האם מותר 'לעבוד על השני'?

לשיטת הגר"ש שמעיקר הדין מותר, ורק בעל נפש צריך להחמיר, הוסיף הג"ר **יצחק זילברשטיין שליט"א** (חשוקי חמד דמאי פרק א' משנה א') לענין חולה המקפיד להפריש תרומות ומעשרות מכל מאכל, אפילו מוצר שיש עליו חותמת כשרות מהודרת, אין להאכיל אותו דבר שלא עישרו שוב, למרות שיש עליו השגחה, כיון שהחולה מקפיד על כך.

וזה על פי הרמ"א (יו"ד סימן קיט סעיף ז') 'מי שנוהג באיזה דבר איסור, מכח שסובר שדינא הוא הכי, או מכח חומרא שהחמיר על עצמו, מותר לאכול עם אחרים שנוהגים בו היתר, דודאי לא יאכילוהו דבר שהוא נוהג בו איסור'. הרי לפנינו שפשוט לרמ"א שאפילו דבר שהוא נוהג איסור באכילתו רק משום חומרא, בכל זאת אסור לשני להאכילו, ומשום כך מסיק שם בחשוקי חמד שאפילו לחולה שהיה מקום להקל מסיבות אחרות, מכל מקום אין ראוי 'לעבוד עליו'.

והעירוני (ר.י.ג.) למה שכתב בשו"ת **פרי יצחק** (חלק ב סימן לח) בדין שויא אנפשיה חתיכה דאיסורא, כגון טבח האומר שלא שחט את הבהמה, שהדין הוא שאסורה עליו אפילו במקום עדים כמבואר ברשב"א, מכל מקום אם יודע את האמת שהבהמה שחוטה, מותר לו לאכול אותה שלא בפני אחרים. והטעם הוא כפי שכבר הסכימו רוב האחרונים, שדין 'שויא' מבוסס על נאמנות, שאדם נאמן על עצמו יותר ממאה עדים, והאיסור לאכול הוא רק כלפי בית דין, שחייבים למחות בו שלא יעשה האיסור, אבל כלפי עצמו (אליבא דאמת) הבהמה מותרת לו באכילה, שהרי יודע את האמת שהיא שחוטה! אולם הסתפק שם, כאשר שני עדים מעידים על בשר שהוא טריפה, ואדם אחר יודע שהעדים משקרים, האם מותר לו לאכול אותו במקום שאין רואים?

לכאורה לפי דבריו יוצא, שאם חבריו אינו מאמינו שתיקן המאכל כדון, בהפרשת חלה ומעשרות, והוא יודע בוודאי שהכל מעושר כדון, מותר לו לשקר ולומר לו שהפרישו שוב מעשרות, כיון שבאמת אז המאכל מותר לו מצד הדין.

אכן באמת אין להוכיח כן מדבריו, כי לעולם יישארו סיבות להחמיר, ועוד שיש בזה איסור שקר. ובפרט אם לא ראה בעצמו, רק שהוא סומך על ההכשר שמסתמא עישרו כדון, וחבירו אינו סומך, בזה ודאי אסור לשקר עליו, כי עיקר דבריו אינם נכונים שהרי לא ראה בעצמו שעישרו כדון.

למה לעשר שוב ???

3. הסיבות מצד ההלכה

נאמן: ישנן הרבה סיבות מדוע לעשר שוב, כמבואר בספר **משפטי ארץ** (פרק כב בנושא 'משגיחי כשרות בהפרשת תרומות ומעשרות', ועיין עוד עמודים 45/52/53/54/95/96), ונפרט את חלקם: הסיבה הראשונה היא מצד 'תקנת דמאי' שחז"ל תקנו להאמין רק לחבר ולא לעם הארץ. ובפשוטו גם כיום נאמנים וכפי שכתב הגרש"ז **אויערבאך זצ"ל** (מנחת שלמה סימן סב אות ג') שבזמננו אין צריך קבלת חברות, וניהוג ענייני חברות, דדוקא בזמננו שרוב עמי הארץ עישרו, תיקנו לחוש למיעוט שאין מעשרין, ודוקא כשתקנו סדר קבלת חברות. ועיין **שבט הלוי** (חלק ט' סימן רלו).

אין נאמן: אולם יש אומרים שבזמננו אין דין 'חבר' ואין נאמנים, בפרט אם המשגיח או המארח הוא אדם שמתיר לעצמו לאכול גם דברים בהכשר פחות ברמת כשרות ירודה יותר, ולסמוך על היתרים שונים שהוא אינו סומך עליהם, ואינו מפריש בעצמו מכל מאכל שנכנס לפיו (י.ג.), נמצא שכלפי דרגת חומרא זו אינו בגדר 'חבר', אלא כלפיו יש לו דין של 'עם הארץ'. והרי כל שמתארח אצל עם הארץ איבד תורת חבר, נמצא שכל אדם שדרכו להתארח גם אצל אדם שאינו מקפיד על כל דקדוקי הכשרות, איבד תורת חבר. ועוד, שכל אדם שלא קיבל 'חברות' בפני בית דין, אין לו דין חבר.

בני הבית: יש שחידשו מכח סברא זו מכיון שאין דין חבר בזמננו, אי אפשר לסמוך על אף אדם, אפילו על בני ביתו. העירו על כך מלשון רש"י (יבמות פח. ד"ה ואמר) והא ודאי פשיטא לן דסמכי' עליה כל זמן שלא נחשד, דאי לאו הכי אין לך אדם אוכל משל חברו ואין לך אדם סומך על בני ביתו. הרי לנו שכל היסוד של עד אחד הוא לסמוך על בני ביתו ואיך שייך לעקור דין זה. והרי בהלכות נדה החמורים שיש בהם כריתות סומך על בני ביתו. ועוד שאשת חבר כחבר. ומקרא מלא דיבר הכתוב (משלי ג יז) **דַּרְכֶּיהָ דַּרְכֵי נֶעֶם וְכָל נִתְיַבְּתֶיהָ שָׁלוֹם**.

ועוד לפי מה שכתב החזו"א (מעשרות סימן ז' ס"ק טז) שבספק טבל יש לאסור, כמבואר בש"ך (יו"ד סימן קי כללי ספק ספיקא אות כ') דבספק דרבנן שאיתחזק איסורא יש להחמיר, והרי טבל איתחזק איסורא. אכן לפי הפר"ח שחולק על הש"ך מותר.

בספר **תשובות והנהגות** דן עוד, שבעלי המניות של החברה לא מסכימים ברצינות, שיתנו באמת ללוי מיוחס עשירית (10%) מהייצור, כדין מעשר ראשון. יש עוד בעיה שהמשגיח כשרות לא יכול להיות שליח, כי המינוי שלו היה כאשר הפירות לא היו בעולם.

1. הסיבות מצד המציאות

כיום כיון שמערכות התעשייה ענקיות במימדים עצומים, לא ימלט שלא יהיו כשלים בקיום כל פרטי הכשרות, כגון שיופרש מהפטור על החיוב. ועוד שקשה ביותר לדייק באומדן כמויות ענק, ומי יערב לנו שאכן הפרישו 1/100 ומשהו מכל מוצר. ובשלמא בשאר הדברים אין לנו ברירה, וחייבים לסמוך על גוף הכשרות, מה שאין כן בתרומות ומעשרות יכול להפריש בעצמו, ועל כן אין לו לסמוך על 'מסתמא זה בסדר'. וכבר אמר אחד מבכירי מערכת הכשרות, שהמנהג לחזור ולעשר זה הרבה יותר מחומרא, שיש בזה עניין גדול מצד דקדוק ההלכה.

יש מדקדקים שאומרים, גם אם השתפר המצב, ולמפקחים יש שליטה מוחלטת על כל מערכות המפעלים ובתי אריזה, עדיין מנהג אבותינו בידינו למיגדר מילתא שלא מכניסים מאכל לפה בלי לעשר, שמא יחזור דבר לקדמותו ויתעוררו ספקות. כאשר נתון מיליון דולר על כף המאזנים אדם לא סומך כל כלום ועושה כל מה שרק יכול לוודא שהכל תקין, ק"ו במצווה שמוטל על האדם לברר בכל דרכי הבירור שהכל בסדר.

אשריכם: וכתב הג"ר **יעקב קפלן שליט"א** בלוח 'בני יעקב' תשע"ז (בתחילת הלוח, ובפרשת חוקת) וז"ל ואשרי המתנהג לעשר כל האוכל אשר מכניסים לביתו, וכל מה שמכניסים לפי' – דקנין לדורות. אשרי חלקו בהדין ובהבא, ומובטח לראות נחת מזרע זרעא אמן סלה. (ואפילו אם על ידי

זה אינו ניצול אלא מאיסור טבל פעם אחת בחייו, כבר כדאי כל השנים שמעשר את הכל) - והכל תלוי בחינוך (והרגל נעשה טבע), וביראה ובאהבה ובשמחה ובאמונה.

מנהג: יש נוהגים לחזור ולעשר רק פירות וירקות טריים שקונים בחנות ולא מוצרים מוכנים של מפעל. ההבנה במהלך זה הוא שבמפעל יש קו ייצור, ואין סיבה לחשוב שלא עושר כדין, אך בחנויות השונות הסחורה מתגלגלת מהכא להתם, וקשה מאוד לפקח בצורה הרמטית על כל פרי שנכנס לחנות, ולכן כדי לצאת מידי ספק, חוזרים ומעשרים.

קנין: בהרבה חנויות לא ברור אם בעל החנות עשה קנין על הפירות בפועל לפני המעשר, ואיך יעשר המשגיח את שאינו של בעל הבית. אמנם לזה יש פתרון, שעושים למשגיח 'שליחות כפולה' - של בעל החנות, ושל המשווק הסיטונאי, נמצא שממה נפשך הוא שליח טוב. עוד בעיה יש, שלא חל מינוי שליחות על דבר שלא בא לעולם, ואיך מועיל המינוי של המשגיח, שאינו מתחדש בכל יום?

נכרי: גם מצוי שהמפעל כולו בבעלות גויים, או שבעלי המניות ובעלי השליטה בחברה הם גויים, ואין שליחות לגוי. בגלל חשש זה יש מחמירים להפריש מכל מוצר של מפעל אחד על עצמו, כי חוששים אולי המוצר ממפעל הראשון היה בבעלות ישראל, ומוצר השני ממפעל השני הוא בבעלות של גוי, ונמצא שמעשר מהפטור על החיוב (ואולי שייך חשש זה אפילו במפעל אחד שיש לו שותפות של ישראל וגויים יחד, שהרי נחלקו רש"י ותוס' במסכת גיטין דף מז. איך מתחלקת השותפות).

על בעיה זו הציעו שני פתרונות; הפתרון הראשון, למנות את המשגיח לאפוטרופוס במינוי פרטי על ידי מנכ"ל החברה, שאין נצרך כלפיו דין שליחות. כמבואר בספר **משפטי ארץ** בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל, וכן מועיל הפתרון כלפי דבר שלא לעולם, כיון שהמשגיח אפוטרופוס של המפעל על כל עניני תרומות ומעשרות. אכן יש מפקפקים שאין מועיל אפוטרופוס בגוי, כמו שאין שליחות לגוי. בפרט בגוי גדול שאין בו אפוטרופוס כי בכל רגע יכול לבטל מינויו. הפתרון השני (שלא יצא לפועל), שמנהל המפעל יקנה את כל הפירות למשגיח בקנין גמור על פי תורה, ולהבדיל שיהא בו גם תוקף חוקי.

שואל **אברך תלמיד חכם** שליט"א, המנהג מקדמת דנא בביתי, לחזור ולעשר כל מוצר שנכנס הביתה! אבל כאשר השווער שלי מגיע להתארח בשבת, הוא חושש שאין מועיל שליחות, ומבקש ממני לחזור ולעשר את כל המצרכים מדין 'ראש הבית'. כעת השאלה, האם מותר לי לחזור ולאכול את המעשר שהפרשתי בעצמי, כי הרי לשיטתי אין עניין לעשר שוב, וכל קריאת שם מעשר היה רק לכבוד השווער?

2. 'גמר מלאכה' בארץ ישראל

ייבוא חוץ: כיום רוב תעשיית הקמח בארץ ישראל הוא מייבוא חו"ל, והחיטים שגדלות בארץ ברובם הולכות לאפיית מצות. שאר החיטים המיובאות לארץ מגיעות בעודם גרעינים, לאחר ניקוי, וכאן בארץ טוחנים ומעבדים אותם, עד למוצר המוגמר. גם בתעשיית השמן, חלק גדול מיובא מחו"ל, כאשר הרבה שמן זית מגיע מספרד, בארץ יש קצת שמן זית מהגליל העליון והשומרון, שם יש 'בית הבד' גדול (ד.ה.). אפילו כשקונים מוצר במאפיה בבעלות ישראל, עדיין יתכן שהרכיבים נוצרו במפעל בבעלות גוי, והמאפיה אינה חוזרת ומעשרת את המוצרים.

כאן אנחנו נכנסים לנושא המורכב של 'גמר מלאכתו בארץ' האם חייב במעשר, והדברים עתיקים והלא המה מבוארים באריכות בספר **משפטי ארץ** (תרומות ומעשרות פרק ג', עמוד 53). והנה אפילו בכשרויות מהודרות אין מפרישים תרומות ומעשרות על שמן ויין שבא מיבול חו"ל, ופוק חזי שכתוב על הלחם 'ללא חשש טבל ושביעית, הופרש חלה כדין'. ולא כתוב תרומות ומעשרות, כי זה יבול חו"ל, וגמר מלאכתו לחלה נעשה בארץ, ואילו גמר מלאכתו לתרומות ומעשרות כבר נגמר בחו"ל.

ותלמידי החזו"א המחמירים לעשר, טעמם הוא שיש שני סיבות לפקפק בטעם הפוטרים: א. פעולות מסוימות נחשבות לשיטתם 'גמר מלאכתו בארץ ישראל'. ב. גם אם גמר מלאכתו בחו"ל, יש צד בכס"מ שחייב מדרבנן.

מנהג ישראל תורה

גאונותו של רבי אברהם גניחובסקי

הערת הרב מרדכי אייזן שליט"א: כידוע למדקדקים, בהרבה מקרים, ההפרשה של האורח בזמן האירוח גורמת לאי נעימות, כי בזה האורח מצהיר שאינו סומך על המארח.

בפשטות, אי אפשר לעשות תנאי מראש, שמה שישאיר בצלחת יחול עליו תורת מעשר, כי אי אפשר להפריש עכשיו, כאשר האוכל עדיין אינו שלו, כל זמן שלא עשה בו קניין, וצריך שליחות של בעל הבית, ובעל הבית הרי סבור שפירותיו מתוקנים ואינו עושה אותו שליח לעשר.

גאונות: מעשה נפלא אירע בעת ביקורם של הג"ר אברהם גניחובסקי זצ"ל עם יבלחט"א הג"ר דוב לנדו שליט"א אצל הג"ר יצחק יעקב וויס זצ"ל גאב"ד 'העדה החרדית', כאשר באו לביתו, לדון עמו בענין תרומות ומעשרות, במפעלים שבהשגחת 'ועד הכשרות'.

לכבוד האורחים החשובים, טרח המארח בעל ה'מנחת יצחק', ונכנס בעצמו למטבח להביא לשולחן מגש, ועליו - מיץ תפוזים ועוגה! כעת מה עושים, הרי אין זה 'כבוד התורה' לעשר בפני הרב, ובכך להצהיר בעצם שאין סומכים עליו ועל 'ועד הכשרות' שבראשותו?

בין רגע, קפץ רבי אברהם גניחובסקי ממקומו, הגביה את המגש ואמר לגאב"ד "אני לא מוכן שהרב יטרח עבורי, אגיש את המגש בעצמי לשולחן". הרב הסכים ושיחרר את המגש. רבי אברהם גניחובסקי כיון בהגבתו, לעשות קנין בעוגה ובמשקה, לאחר מכן שפך בטלטולו קצת מהמיץ תפוזים לתוך המגש, וקרא על המשקה המופרש שם תרומה ומעשר כדין, כך גם עשה על העוגה, ששייר מקצתה וקרא על הנותר שם חלה ותרומה ומעשר, וסימן לרבי דוב לנדו שאפשר לאכול. כך בגאונותו דקדק בהלכה בלי לפגוע בכבוד התורה.

יש להעיר, איך הוא בעלים לזכות בבקבוק שתיה, הרי יש לו רק 'זכות שתיה' ומהיכי תיתי שזכותו לזכות בכולו? עוד קשה מדוע לא עשה את העצה לשייר בכוס, כמו שני לוגין שאני עתיד להפריש (ש.ר.).

בליעות: כעין זה מסופר בספר ויאמר הנני, כאשר כיבדו את רבי אברהם גניחובסקי באחת השמחות, לשתות 'כוס של ברכה', עשה תנאי מדין ברירה שיחול שם תרומה ומעשר על מה ששייר בכוס, כמו בשני לוגין שאני עתיד להפריש, אך עדיין חשש אולי השירים יישארו בכוס, וישטפוהו ברותחין, ויכנס לכוס בליעות של איסור, לכן כדי לצאת מכל חשש ופקפוק ביקש מילד שילך לשטוף עבורו את הכוס.

לא לחינם הספידו הג"ר דוב לנדו שליט"א, שבנוסף לגאונותו בתורה, היה רבי אברהם זצ"ל

גאון במידות (י.ז.ו.) ❖

יסוד הנדון נעוץ במה שכתב הרמב"ם (תרומות פרק א' הלכה כב), ונפסק בש"ך, וז"ל - פירות חוצה לארץ שנכנסו לארץ חייבין בחלה שנאמר 'שְׁמָה', שמה אתם חייבין, בין בפירות הארץ בין בפירות חוצה לארץ, ואם נקבעו למעשר ביד ישראל אחר שנכנסו לארץ, חייבין במעשרות מדבריהם. והקשה הכסף משנה (שם) שמשמע ברמב"ם שב'חלה' חייב מן התורה, ובתרומות ומעשרות רק מדרבנן, וקשה הרי מהפסוק 'שְׁמָה' יש לחייב גם תרומות ומעשרות מדאורייתא? ותירץ שבאמת גם חלה פטור מדאורייתא דכתיב וְהָיָה בְּאֶכְלֶכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ, והאי לאו מלחם הארץ הוא. עוד תירץ, שאם נכנסו לארץ קודם שנקבעו למעשר וקודם גלגול, חייב מדאורייתא, אבל אם נקבעו למעשרות בחו"ל, חייב רק מדרבנן (צ.פ.). ובזה הוויכוח, האם צריך לחשוש לצד השני של הכס"מ, שחייב מדרבנן גם כאשר נקבע למעשרות בחו"ל.

ידוע שאמר הגרי"ז מבריסק כלפי המעשה עם רבי שמחה זליג, שהכס"מ דיבר רק במירוח של ישראל ולא במירוח של גוי. ונמצא שאין מצוי חשש זה במאפים וקמח, שכל המלאכות נעשים

בחול"ל על ידי גויים, ורק מצוי בין, שהרי אסור לגוי לנגוע בין, וכל המלאכות נעשות על ידי ישראל.

כלפי שמן סויה המיוצר מפולי סויה המיובאים מחול"ל, שורש הנדון לגביו הוא האם הכתישה נחשב גמר מלאכה. כידוע החזו"א החמיר בדבר שצריך לעשר את השמן סויה, על פי מה שכתב בתשובת רבי בצלאל אשכנזי, ובברכי יוסף (יו"ד סימן שלא) הובא בדרך אמונה שצריך להחמיר בזה. ומפורסם שבועד הכשרות מקילים בזה, על פי הכרעת גדולי הפוסקים, ונתבארו הצדדים היטב במשפטי ארץ (פרק ז').

3. נפק'מ בין הטעמים

אין ברירה: אדם ירא שמים שרוצה להחמיר ולעשר, ואין לו אפשרות כי אם על ידי דין ברירה, והרי נוקטים להלכה 'בדאורייתא אין ברירה, בדרבנן יש ברירה' – יש בזה נפק'מ בין הטעמים מדוע מחמירים לחזור ולעשר. אם הטעם משום שאין דין חבר בזמננו, יתכן שזה רק דין דרבנן ומועיל תנאי מדין ברירה.

אך אם החיסרון הוא מצד השליחות, שהמשגיח אינו שליח של בעל הפירות, או בעלות גויים שאין מועיל כלפיהם שליחות, או מצד הפירות, כגון עירוב של פירות נכרים עם פירות ישראל, פטור על החיוב, ועוד חששות דאורייתא, יתכן שכלפי אותם חששות אין מועיל ברירה, כגון בדגן תירוש ויצהר שחיובם מדאורייתא, ואף שבזמן הזה חיובם מדרבנן, מכל מקום דעת החזו"א שנדון כמו דאורייתא כיון שעיקר תרומות ומעשרות דאורייתא. וסמך נפשו על דברי המהרש"ל נגד דעת השו"ע.

אכן לפי פשטות השו"ע (יו"ד סימן שלא סעיף יא) תרומות ומעשרות בזמן הזה הוא רק דרבנן, ויש ברירה. ויסודו בלשון הגמ' (גיטין דף סה.) כלפי 'הערמה', הכא במאי עסקינן במעשר בזמן הזה, דרבנן. משמע שדינו כדרבנן. (החזו"א מתרץ על כך, שאי אפשר להוכיח מדין 'הערמה' לדין 'ברירה'). ועוד טען הג"ר דוד בהר"ן זצ"ל, שהרי עושים תנאי מפורש, וכאשר מתנה בפירוש מועיל ברירה אף בדאורייתא, כמבואר בתוס' (גיטין דף כה) ונפסק בביאור הגר"א (או"ח סימן תיג).

לא צריך לעשר שוב!!!

4. לא דובים ולא יער...

בשיחה עם מומחי כשרות בכירים (מ.ר. י.ב.), הם קובעים חד משמעית 'במציאות של זמננו אין שום עניין לחזור ולהפריש שוב תרומות ומעשרות', וגם אם יפריש לא יועיל' כי יהא מן הפטור על החיוב (אם ירצה להועיל, יצטרך להפריש מכל פרי על עצמו).

הטענה שאי אפשר לדייק בכמויות ענק, תלושה מן המציאות! כל משאית שנכנסת לבית האריזה נמדדת באופן מידי על ידי הבקר, המכונה מצמידה מדבקה ענקית בולטת על גבי הארגז באותיות קידוש לבנה איזה מוצר הארגז מכיל, מה המשקל, איזה רמת האיכות, הכל ממוחשב ומקוטלג, המשגיח מפריש יותר מהנדרש, המשגיח מדווח בדו"ח מיוחד שנבדק על ידי המפקחים את כמות ההפרשה - שעה - מקום - הערות.

מה שכתב המנחת יצחק שהמחמיר לעשר מוצרים בהשגחת הבד"ץ העדה החרדית תבוא עליו ברכה, עסק במציאות שלפני עשרות שנים, כיום המצב השתפר פלאים בכל ההיבטים. בעבר היו מעשרים כל חנות לחוד, והיה צריך לוודא שהמשגיח יגיע, יספור את הארגזים ויפריש כדן, ולא יקנו לפני ההפרשה. כיום בכל רשתות המזון וגם בחלק גדול מהירקנים הסחורה מגיעה אחרי הפרשת תרומות ומעשרות כדן, כיון שזה מגיע מבית האריזה שבפיקוח הבד"ץ ולא מהשוק הסיטונאי.

כלפי קניין, עד לפני 25 שנה לא הייתה הוראה לעשות מעשה קנין, היום יש הוראה בכתב למשגיחים שצריכים לעשות קנין בפירות לפני המעשר. המשגיח עובר מבחן על כל ההוראות לפני שמתחיל לעשר.

הערות מבני החבורה

לא להזיז

בסוף סידור וילנא ב'סדר דיני הפרשת תרומות ומעשרות', כתוב; צריך המשקה לעמוד, ולא יזוז בשעת ההפרשה, כדי שלא יתערב שלא כדין. שהרי קורא שם מעשר ראשון על מה שבצד צפון, ואם יזוז יכול להגיע לצד דרום, שם קורא עליו שם מעשר ראשון. לשיטת החזו"א כלל זה תקף בכל המשקאות שחל בהם מעשר, ולשיטת הגרי"ז שייך כלל זה בשמן ויין.

והעיר הרב יהודה מונדרר שליט"א, שכל הבעיה הוא רק כאשר אומר את ה'נוסח הארוך' וכשיטת הגרי"ז שאין מועיל 'נוסח הקצר', אבל אם אומר 'נוסח הקצר' שתיקן החזו"א אין עניין שלא יזוז, כי הכל חל כאחת, ולא מספיק המשקה לזוז מצפון לדרום, ובאמת החזו"א הוסיף מילה שיחול 'כדת', ופירושו שהרי אסור להפריש מעשר ראשון לפני תרומה גדולה, ולכן מתנה שיהא כדעת שיחול תחילה תרומה גדולה ולאחריו מעשר ראשון ולאחריו מעשר שני. אך עדיין זה רגע אחד והמשקה לא יזוז באותו רגע מצד דרום לצד צפון. ❖

בנוסף עושים שליחות כפולה, מצד הסיטונאי ומצד בעל החנות, וממה נפשך יש שליחות למשגיח. מינוי השליחות פועל בדין אפוסטרופוס ולא סתם שליח, לפתור את הבעיה של דבר שלא בא לעולם, ואת הבעיה שאין שליחות לגוי. בנוסף משתדלים שבעל הבית יזמין את המשגיח לעשר, הזמנה זו דינה כמו מינוי שליחות עכשיו. בהרבה מקרים נהג המשאית הוא יהודי, ונמצא שעצם ההובלה נחשבת כמו קניין לבעל החנות.

הבעיה של בעלות גוי אינה מצויה כמעט, החנויות ובתי האריזה בארץ כולם בבעלות ישראל, מוצרים מחו"ל מגיעים לכאן מוכנים לשיווק בתוך הבקבוק, ולכל השיטות לא צריך לעשר יבול חו"ל. מפעלי ענק בארץ כגון אסם וכדומה, שהמניות שייכות לגויים שם מתעוררת הבעיה, אך הפירות נרכשים מבתי אריזה שהם בבעלות ישראל, כך שכמעט לא שייך חשש זה.

החשש שהבעלים אינו מתכוון ברצינות לתת מעשר ראשון, הרי זה ממון שאין לו תובעין, וגם אם יגיע לוי מיוחס אינו חייב לתת לו את המעשר ראשון, כי יכול לתתו ללוי אחר, וכמעט לא שייך במציאות שיתאגדו כל הלויים המיוחסים של כל העולם לתבוע את המעשר ראשון.

לעשר מיץ

5. זהירות, משקה מכיל פרי!

מחלוקת: לדעת הגרי"ז מבריסק זצ"ל, אותם שמעשרים שוב, אין יכולים לעשר משקה שמכיל פרי שיוצר במפעל (כגון מיץ תפוזים ג'אמפ וכדומה), שכן הגרי"ז חשש, שדבר היוצא מהפרי אסור כדין 'יוצא מדבר האסור' והפרי עצמו אסור ברגע היציאה, אך אי אפשר להפריש מהמשקה כשהוא במצבו הנוכחי כי לא נתחדש דין הפרשה בזיעה בעלמא, וכבר איבד את צורת הפרי (בניגוד ליין ושמן שמעשרים כאשר הם יין ושמן, כי עיקר הפרי עומד לכך, ולא מיקרי זיעה היוצאת מהפרי).

אולם החזו"א חולק עליו, ואמר החזו"א שהויכוח עם הגרי"ז אינו רק כאן, אלא שזו מחלוקת יסודית בכל התורה, הגרי"ז סבר שיתכן מצב, שמחויב לעשות דבר ואינו יכול לעשות אותו. אולם החזו"א סבר שיש בזה ממה נפשך, אם הוא מחויב לעשות כן שפיר יעשה כן מיד, ואם אינו יכול לעשותו, שוב אינו מחויב. וכפי שהמליצו על דעת החזו"א ש'טבל אינו עגונה! וטבל פירושו חובת הפרשה, ואם אי אפשר להפריש אינו טבל (עלי יוסף ב"ק עמוד ריח, משפטי ארץ).

יסוד פלוגתתם איך לפרש את כוונת הירושלמי בדין יוצא. הגרי"ז הוכיח כשיטתו, מלשון רש"י (חולין קכ) ש'יוצא' הוא זיעה בעלמא ולא חל עליו תרומה ומעשר. ושח הג"ר איתמר גרבוז שליט"א שהתבטא על כך הגרא"מ שך זצ"ל 'זה רש"י ולא גרי"ז'. אכן בתוס' אנשי שם (תרומות פרק יא משנה ב') מפרש כוונת הגמ' באופן אחר. ובאמת החזו"א (יו"ד סימן ריד) עצמו נגע במשמעות לשון רש"י, ותירץ שדברי רש"י הם רק בהו"א של הגמ', אבל למסקנא אחרי הדרשה, הגמ' חוזרת בה.

הרבה מתלמידי הגרי"ז מקפידים מחמת כן, לא לשתות כלל משקה שמכיל פרי, המיוצר במפעל (ויכולים לשתות מיץ תפוזים, רק כאשר בעצמם הפרישו על התפוזים תרומות ומעשרות, ואז סחטו אותם), כי הרי שיטתם להחמיר לחזור ולעשר כל דבר, ולדעת הגרי"ז דבר כזה אי אפשר לעשר, נמצא שאין להם דרך לתקן את המשקה.

בשנים האחרונות מייבאים מחו"ל משקה שמכיל פרי, בזה גם לשיטת תלמידי הגרי"ז מותר בשתייה, כי הגמר מלאכה כבר היה בחו"ל. אבל הוא מהוה פתרון רק לתלמידי הגרי"ז, אבל תלמידי החזו"א מחמירים יותר בגדר של 'גמר מלאכה', ואצלם אפילו דבר קטן נחשב 'גמר מלאכה', מסיבה זו יש מהם שמעשרים אפילו פפסי קולה, כיון שהקולה מגיע מחו"ל בתור תמצית שאינו ראוי לשתייה, ורק בארץ מערבבים את התמצית במים ומכניסים את המשקה המוגמר לבקבוקים.

6. מעשה שהיה

סוכריה אחרי 25 שנה: דוגמא לאפסיות תענוגי עולם הזה, סיפר הג"ר שמשון דוד פינקוס זצ"ל (שיחות הגר"ש פינקוס גלות ונחמה עמוד קעה), מה שראה בעיניו. כידוע לדעת בית בריסק החולקים על החזו"א כל היוצא מהפרי כגון מיץ לא ניתן לעשרו ואסור לאכלו. והנה זכורני בהיותי בחור, נכנסתי אל ראש הישיבה שלי הג"ר יושע בער זצ"ל בנו של הגרי"ז מבריסק זצ"ל, וראיתיו יושב ליד השולחן ובידו אווז סוכריה. וכך אמר לי; עשרים וחמש שנה לא טעמתי טעמה של סוכריה, מאחר וכפי שידוע לך אינני אוכל 'יוצא' היום קבלתי סוכריה בהכשר מהודר, ואחר בירורים מקיפים הוברר לי מעל לכל ספק שכל החומרים מתוצרת חו"ל כך שאין כל חשש, ויכול אני לאחר 25 שנים, לאכול סוכריה ולהודות למי שבראה!

רבי יושע בער נטל את הסוכריה לידו בירך שהכל נהיה בדברו והכניסה לתוך פיו. לאחר מספר מציצות הפטיר באכזבה, "נו נו יכולתי להמתין עוד עשרים וחמש שנה..."

מאמר הוספה מאת אחי הג"ר ראובן נתן נטע לוי שליט"א

7. בליעות אסורות

התבאר בגיליונות האחרונים כמה סוגים של תנאי; 1. בגמ' (גיטין כה.) שני לוגין שאני עתיד להפריש את מה שישאר בסוף. 2. הגר"ד בהר"ן זצ"ל - שמפריש עבור כל העולם מדין 'זכין'. 3. חכם אחד שליט"א - שמפריש 'חלה' את החלק שנשאר מהקוגל. 4. הרב דוידוב שליט"א - שעושה תנאי, שבכל מקום שיאכל, יהיו השירים חלה תרומה ומעשר כדין באופן המועיל.

שאלה: יש לתמוה על עיקר הדין של 'תנאי' ו'ברירה' איך מועיל, הרי הבליעות נכנסו לתוך כל המאכל, ואיך יתקן את זה אטו שייך לעשר בליעות? כן יש לתמוה בדברי הגמ' 'שני לוגין שאני עתיד להפריש איגלאי למפרע', איך יכול לחול למפרע, הרי הבליעות מהיין של המעשר נכנסות לכל היין שיש בנוד מדין 'כבוש כמבושל'?

תשובה: יש לחדש שדין 'ברירה' מועיל גם לזה, וכלפי הבליעות לא חל מעולם שם מעשר, וההפרשה חלה על חתיכה זו באופן חלקי. והגע עצמך, הרי ההפרשה חל רק כלפי מה שנשאר בנוד, והבליעות בפועל לא נשארו בנוד אלא יצאו יחד עם כל היין, נמצא שכלפיהם לא חל שם תרומה ומעשר. ויש להוסיף (המ.ב.) שבדין ברירה לא חל כעת דין תרומה ומעשר על יין מסוים, אלא חל שם תרומה ומעשר באחוזים שכלפי 10% מכל היין שבנוד חל שם מעשר, ושפיר בסוף כשנשאר 10% רק עליו חל שם תרומה ומעשר ולא על הבליעות.

8. מעשה לסתור

לכאורה יש על זה מעשה לסתור, מהמעשה עם הג"ר אברהם גניחובסקי זצ"ל (הובא בגליון זה) שחש כלפי הבליעות של יין תרומה שלא יבלעו בכוס על ידי שטיפה במים רותחין, ומדוע לא נאמר ברירה גם על חלק זה. ויש לחלק שרק כלפי שני לוגין, מתברר למפרע שאותם הבליעות שנכנסו לשאר היין לא נשארו בסוף עם שני לוגין, ולכן לא חל עליהם שם תרומה ומעשר. אבל כלפי היין שנשאר בכוס, הרי אחרי קריאת שם עדיין נמצאים בכוס, נמצא שכעת נכנס בליעות של איסור, וצ"ע.

והראני הרב נתן מאיר סירוטה שליט"א שכבר הקשה כן השפת אמת (סוכה דף כג: ד"ה בגמ' הלוקח) בדין שני לוגין שאני עתיד להפריש, הרי החולין בולע מהתרומה, כיון דהוי מעכשיו תרומה. ותירץ שרק מה שחל עליו ההפרשה נהיה תרומה למפרע, אבל הטעם שיצא מקודם, שלבסוף לא בא לכלל הפרשה, לא הוי כלל תרומה למפרע.

מוסיף השפת אמת, לפי מה שכתבו המהר"י וויל והט"ז (יו"ד סימן שכ"ד ס"ק טו) כלפי חלת חו"ל אוכל ואחר כך מפריש, והתנו שצריך שיהיה שיעור ביטול, כדי שלא יאסר למפרע מכח הבליעה, מוכח שנחלקו על תירוצו זה.

אכן באמת הדגול מרבבה (יו"ד סימן שכד) חולק על הט"ז, ומצדיק את הב"ח שאינו נאסר למפרע מצד הבליעות אפילו שאין שיעור ביטול, כנראה שהוא כן מסכים לסברא הנ"ל, שגם על הבליעות 'יש ברירה'. (יש שטענו סברא מחודשת (ח.ש.) ש'יש ברירה' לא חל על משהו מסוים, אלא על חלק וירטואלי, ולא שייך כלפי זה דין איסור בליעות, ורצו לדייק כן מרש"י תמורה דף ב שזה סוג מחודש של חלות, וצ"ע).

עוד מתרץ השפת אמת, שהיין צונן ואין בליעה כלל, ואף שהיין החולין עם התרומה כבוש יחדיו מעת לעת, מכל מקום לח בלח לא מצינו לאסור משום כבוש. ותמה הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (מנחת שלמה חלק א' סימן נד) על התירוצו השני, שלח בלח אין דין כבוש, עדיין יקשה על הכלי שבלע תרומה, מדוע לא נזכר בשום מקום שהכלי נאסר, ואם הוא כלי חרס לא יועיל הגעלה. והביא מספר יתרון אור שחולק על שני התירוצים ומתרץ באופן אחר.

יש לתלות שני הצדדים של השפת אמת, בחקירה המפורסמת שכבר דן בזה הגרע"א (חולין צח). במהות טעם כעיקר; אם פירושו שממשות מציאות האיסור נכנסת לתוך ההיתר, אפשר לומר ברירה שכלפי חלק הבליעות לא חל תורת תרומה ומעשר. אבל אם אין מציאות שנכנסת למאכל השני, אלא שעצם הטעם נאסר כמו העיקר, לא שייך לומר בזה דין ברירה, שכלפי הטעם לא יחול תרומה ומעשר.

כאשר הרציתי את הדברים לפני הג"ר יצחק סולוויצ'יק שליט"א אמר לי שאכן השאלה צודקת לעניין הבליעות, וגם כל פעם שמורידים בשבת חלה או מעשר הרי יש בליעות, ופעם אחת אירע אצלו ששכח להוריד חלה מקוגל בערב שבת ועשה תנאי שיוכל להפריש בשבת, אך חשש לבליעות ולכן היה לו 2 קוגלאך אחד קר ואחד חם, והוריד חלה מהקוגל הקר כדי שלא יהיה בליעות. עד כאן דבריו.

סיכום הגיליון:

9. דינים העולים

אדם שקונה פירות וירקות ודברי מאכל בהשגחה מהודרת; דעה א' - אין צריך לעשר שוב, וגם לא יועיל שיחזור ויפריש. וצריך רק להקפיד לקנות רק בחנות שיש שם תעודת כשרות מהודרת בתוקף. דעה ב' - מצד הדין אינו חייב לחזור ולעשר. ומכל מקום בעל נפש הירא וחרד לדבר ד' חוזר ומעשר. דעה ג' - מעיקר הדין חייב לחזור ולעשר!

גדולי ישראל זהירים, שלא לפגוע בכבוד הזולת בשביל חומרא זו.

אין לרמות את חבריו המקפיד לחזור ולעשר, לומר לו שזה מעושר שוב, גם כשראה בעיניו תיקון הפירות כדיו, אין לומר לו שכבר מעושר שוב, כי עדיין יש ענין להחמיר. ועוד שיש בזה איסור שקר.

למה לעשר שוב? יש אומרים שאין דין חבר בזמננו. בפרט אם מתארח אצל אדם שאינו מקפיד לחזור ולעשר, ואין יכול לסמוך רק על מי שהוא באותו דרגת חומרא. יש להחמיר בספק טבל. במניות של מפעלים זה כעין הערמה שבאמת אין רוצים לתת את המעשר ראשון (10%) ללוי. יתכן שהיו כשלים בפיקוח כגון הפרשה מהפטור על החיוב, וכיון שיכול לתקן יתקן. אולי הפירות אינם קנויים בשעת ההפרשה. המפעל בבעלות גוי ואין שליחות לגוי. לא חל מינוי שליחות בדבר שלא בא לעולם. מיובא מחו"ל אולי גמר מלאכתו בארץ, ואולי חייב מדרבנן גם כשגמר מלאכתו בחו"ל.

לדעת מומחי כשרות כל הטענות במציאות לא שייכים כיום. ומצד חבר, אם סומך על בני ביתו יכול לסמוך גם על ההכשר.
 יש נוהגים לחזור ולעשר רק פירות וירקות טריים הקנויים בחנות, ולא מצרכים המיוצרים במפעל.
 משקה מכיל פרי; לדעת הגרי"ז אסור, ואין לו תקנה בהפרשה. לדעת החזו"א יכול לתקנו בהפרשה.
 יש לחדש שמועיל תנאי על הבליעות, שהחלק הבלוע לא יחול עליו שם תרומות ומעשרות. ❖

'עומק הפשט'

נייד: 052-7687405 | פקס: 02-6507823 | 5047867@gmail.com

הנושא לשבוע הבא;

זכיית קטן בפעקאל'ך – גיטין דף לט.

אפשרות להנצחה; לע"נ, לרפו"ש, לישועה, וכדומה!

ניתן לשלוח - רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדריים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

וכן בקו הצדקה 073-2757000 יש להקיש עבור קוד 1529.

מוזל טוב לאברך
החשוב הרב
בצלאל שישא
שליט"א לרגל
הולדת הבן נ"י
זה הקטן גדול
יהיה, וירוו הוריו
מזמנו רוב נחת

לעילוי נשמת
הר"ר אליהו בן
רבי שמעיהו
רייכמן זצ"ל
נלב"ע ג' תמוז
ת.נ.צ.ב.ה.

שימת מוצרים ששייך בהם חיוב מעשר

לתועלת הנזהרים לעשר כל דבר מאכל (גם עם הכשר מעולה)

מהדורה מעודכנת לתמוז תשע"ז

יוצא לאור ע"י "לחיות כהלכה" - להלכה ולא למעשה - להשיג ולהערות 08-9741861

חלוה.....א"צ לעשר
חמאה.....א"צ לעשר
חמאת בוטנים.....יש לעשר
חרדל.....א"צ לעשר

ט

טונה חוץ מנתחי טונה במים.....יש לעשר
טחינה רק אם יש בה תוספות.....יש לעשר

י

יוגורט בהכשר בד"ץ העדה החרדית/הרב לנדא.....א"צ לעשר
יוגורט בהכשר בד"ץ מהדרין רק אם מכיל פרי מסוג פירות שלא מצוי בהם תולעים.. יש לעשר
יין/מיץ ענבים.....יש לעשר
ירקות.....יש לעשר

ל

לבן.....א"צ לעשר
לדר.....א"צ לעשר
לחם וכן כל מיני המוציא למיניהם... יש לעשר
ליקר.....יש לעשר

מ

מחית פירות.....א"צ לעשר
מטרנה/סימילאק (וע"ע דיסה).....א"צ לעשר
מיונז.....יש לעשר
מיץ לימון.....יש לעשר
מלבין קפה.....א"צ לעשר
מלח.....א"צ לעשר
מלח לימון.....א"צ לעשר
מלית.....יש לעשר
ממרחים חוץ משוקולד, חלוה, וחרובים.....יש לעשר
ממתקים רק אם מכילים פרי, אבל לא צריך לעשר כל טעם בנפרד (וע"ע חטיפים, שוקולד) .. יש לעשר
מנה חמה.....יש לעשר
מעדן (וע"ע יוגורט).....א"צ לעשר
מצות.....יש לעשר
מרגרינה.....יש לעשר
משפר אפיה רק אם יש בו קמח... יש לעשר

נ

נבטים.....יש לעשר
נקניק בשרי/פרווה.....יש לעשר

א

אבקה להכנת שוקו.....א"צ לעשר
אבקת אפיה.....א"צ לעשר
אבקת מרק.....יש לעשר
אבקת סוכר.....א"צ לעשר
אבקת פלאפל.....יש לעשר
אורז.....א"צ לעשר
אטריות/פתיתים.....יש לעשר
ארטיק קרח (קרטיב)/איגלו... א"צ לעשר

ב

ביצים.....א"צ לעשר
בירה.....א"צ לעשר
במבה.....יש לעשר
בצק סוכר.....א"צ לעשר
בצק עלים.....יש לעשר
בשר רק אם יש בו תוספות.....יש לעשר

ג

גבינה/קוטג' רק אם יש בהם תוספות.. יש לעשר
גביעי גלידה.....יש לעשר
ג'לטין.....א"צ לעשר
ג'לי.....א"צ לעשר
גלידה רק אם יש בה קמח או פירורי עוגיות.....יש לעשר
גרנולה.....יש לעשר

ד

דברי מאפה וכן כל מיני המזונות למיניהם.....יש לעשר
דבש.....א"צ לעשר
דגים רק אם יש בהם תוספות.....יש לעשר
דגן וקטניות רק חיטה, סובין, חומוס, ופופקורן.....יש לעשר
דגני בוקר חוץ מהעשויים מתירס... יש לעשר
דיסה רק דגנים מעורבים וסולת.. יש לעשר

ו

ויטמינים.....א"צ לעשר

ח

חומוס.....יש לעשר
חומץ.....א"צ לעשר
חטיפים.....יש לעשר
חלב/שוקו רק מסויה או משקדים. יש לעשר

ס

סודה לשתייה ..... א"צ לעשר
 סויה רק אם יש בו תוספות ..... יש לעשר
 סוכר ..... א"צ לעשר
 סוכר וניל ..... א"צ לעשר
 סוכר ענבים ..... א"צ לעשר
 סוכרזית ..... א"צ לעשר
 סירופ (פטל) רק אם יש בו רכז פרי .. יש לעשר
 סלטים ..... יש לעשר

ע

עוגיות של פסח ..... א"צ לעשר

פ

פודינג ..... יש לעשר
 פופקורן ..... יש לעשר
 פטריות רק חזן החדש
היונק מן הקרקע ..... יש לעשר
 פיצוחים חוץ מקשיו, פיסטוק,
בונדוק (לוז), ואגוזי מלך ..... יש לעשר
 פירה ..... יש לעשר
 פירורי לחם ..... יש לעשר
 פירות ..... יש לעשר
 פירות יבשים רק תמרים,
חרובים, ואתרוגים ..... יש לעשר
 פלאפל ..... יש לעשר
 פסטרמה ..... יש לעשר
 פצפוצי אורז ..... א"צ לעשר
 פרג ..... א"צ לעשר
 פריכיות אורז רק אם
יש בהם תוספות ..... יש לעשר

צ

צימקאו רק אם יש בו שמן צמחי מוקשה . יש לעשר
 צ'יפס ..... יש לעשר

ק

קוסקוס ..... יש לעשר
 קוקוס ..... א"צ לעשר
 קורנפלור ..... א"צ לעשר
 קורנפלקס ..... א"צ לעשר
 קטניות ודגן רק חומס, פופקורן,
חיסה, וסובין (וע"ע שימורים) .... יש לעשר
 קטשופ ..... יש לעשר
 קמח רק קמח חיסה ..... יש לעשר
 קמח מצה ..... יש לעשר

קמח תפוח אדמה ..... א"צ לעשר
 קפה רק תחליף קפה ..... יש לעשר
 קצפיות ..... א"צ לעשר
 קצפת ..... א"צ לעשר
 קקאו ..... א"צ לעשר
 קרמבו/גלידה חמה
רק הביסקוויט/הגביע ..... יש לעשר

ר

רטבים ..... יש לעשר
 ריבה ..... יש לעשר
 ריבת חלב ..... א"צ לעשר
 רסק/תרכיז עגבניות ..... יש לעשר

ש

שומשום ..... א"צ לעשר
 שוקולד חטיפי שוקולד, וחפיסה שיש בה גם
עוגיות, או שקדים, או קרם בטעם תות .. יש לעשר
 שוקולד חפיסה שאין בה עוגיות, שקדים, וקרם
בטעם תות, וכן מקופלת, ועדשי שוקולד ... א"צ לעשר
 שוקולד במשקל (פרליני) רק בוטנים,
פקאן, שקדים, וקליפות חדרים ... יש לעשר
 שיבולת שועל (קווקר) ..... א"צ לעשר
 שימורים חוץ מאננס
ופטריות (וע"ע טונה, קטניות) .... יש לעשר
 שמן ..... יש לעשר
 שמנת חלבי/פרווה ..... א"צ לעשר
 שמרים טריים/יבשים ..... א"צ לעשר
 שניצל בשרי/פרווה ..... יש לעשר
 שקדי מרק ..... יש לעשר
 שתיה חריפה ..... יש לעשר
 שתיה קלה - העדה החרדית רק "צ'אמפ", "טמפרי",
"טריפ", "פרדסים", "פרימור", ו"קשת" .. יש לעשר
 שתיה קלה בהכשר בד"ץ מהדרין
רק אם מכיל תפח, אשכולית, לימון, עגבניות, או
אבטיח, ו"פריניב" ו"משכוכית" הכל .. יש לעשר
 שתיה קלה - הרב לנדא רק פריגת .. יש לעשר
 שתיה קלה בהכשר שארית ישראל רק
"קריסטל" בלי גז בטעם תפח ואשכולית .. יש לעשר

ת

תבלינים נוע"ע דרך אמנה חל' תחמות ב' ל"ב .. יש לעשר
 תה ..... א"צ לעשר
 תמציות ..... א"צ לעשר
 תרופות ..... א"צ לעשר
 תרכיז (וע"ע סירופ) ..... יש לעשר

השתדלנו להביא מידע מדויק אחרי בירור אצל נותני ההכשרים, ומכל מקום יתכן שיש
 דברים שלא דייקנו בהם או שהשתנו, לכן אין לסמוך על הנכתב בלי לברר תחילה.

למותר לציין שלא צריך לעשר מוצר המיוצר בחוץ לארץ.